

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ACELE

Sayı : E-72079556-610-16236015

Konu : Soru Önergesi (7/20140, 7/21338, 7/24373)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

7/20140 GK 64
7/21338 GK 80
7/24373 GK 117

- İlgi : a) 16.12.2024 tarihli ve 1546843 sayılı yazınız.
b) 07.01.2025 tarihli ve 1560841 sayılı yazınız.
c) 03.03.2025 tarihli ve 1591250 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde alınan Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ferit ŞENYAŞAR tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/20140, 7/21338 ve 7/24373 Esas Numaralı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazılarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek:

- 1 - 7/20140 Cevap Metni (4 Sayfa)
2 - 7/21338 Cevap Metni (1 Sayfa)
3 - 7/24373 Cevap Metni (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 2146043C-F8DB-4E3E-AE5A-5EDBAC11F5CE

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA
KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için:Samiye BULUN
Çocuk Gelişimcisi
Telefon No:(312) 705 58 09

Şanlıurfa Milletvekili Sayın **Ferit ŞENYAŞAR**'a Ait 7/20140 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız engelli bireyler ve ailelerinin güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmekte, engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir.

Engelli bireylerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum inşa etmek vizyonu ile 2030 yılına kadar ülkemizin engellilik alanındaki yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik yapılması gerekenler için bir yol haritası niteliğinde olan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi; Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve engellilik alanında faaliyet gösterenler başta olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ile üniversitelerin katkı ve katılımlarıyla hazırlanarak 3 Aralık 2021 tarihinde Dünya Engelliler Gününde ilan edilmiştir.

Engelsiz Vizyon Belgesi ile ortaya koyulan hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak 2023-2025 yılları arasında yürütülecek faaliyetlerin belirlenmesi amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda katılımcı bir anlayışla hazırlanan ilk Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ise 2 Aralık 2022 tarihinde kamuoyuyla paylaşılmış olup tüm taraflarca uygulanmasına ilişkin 2023/4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ile tüm alanlarda güçlü koordinasyon, çok taraflı iş birliği ve engelli bireyleri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile engelliliği anaakımlaştıran ve engelli bireylerin engellilikten kaynaklı ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran 31 hedefe yönelik 107 eylem alanı kapsamında 316 faaliyet hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'nın izlenmesini sağlamak amacıyla Bakanlığımız tarafından web tabanlı izleme modülü oluşturulmuş olup sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından Eylem Planı kapsamında gerçekleştiren faaliyetlere ilişkin veri girişleri gerçekleştirilmektedir.

Söz konusu Eylem Planının "Hakların Korunması ve Adalet" politika alanı altında yer alan; "*Engelli Bireylerin Ayrımcılığa Karşı Yasal Olarak Korunması*" hedefine yönelik; "*Ulusal mevzuatın gözden geçirilerek engelliliğe dayalı ayrımcılık içeren hükümlerin ayıklanmasına yönelik revizyon çalışmasının yapılması*" eylem alanı kapsamında, "*Engelli Bireylerin Sömürü, Şiddet, İşkence, Aşağılayıcı Muamele ve Ceza Gibi İnsan Onur ve Haysiyetini Zedeleyici Muamelelerden Korunması*" hedefine yönelik; "*Engelli bireylere yönelik şiddet, istismar ve kötü muamele ile mücadele konusunda katılımcı ve bütüncül bir anlayışla çalışmaların yapılması*" ve "*İşkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezadan korunmaya ilişkin yasal ve idari tedbirlerin engelliliği gözeterek şekilde güçlendirilmesi*" eylem alanları kapsamında ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluğunda faaliyetler belirlenmiştir. Söz konusu eylem planına https://www.aile.tr/media/133056/engelli_haklari_ulusal_eylem_plani_23-25.pdf linkinden ulaşılabilmektedir.

Diğer taraftan Ülkemizde 70.878 engelli, kamuda memur olarak istihdam edilmiş durumdadır. Ülkemizde kamuda memur istihdamında açık olan kadroların doldurulması amacıyla her yıl kamuya engelli memur yerleştirmeleri yapılmaktadır. Bu kapsamda Şubat ayında bir yerleştirme daha gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, kotalarını dolduran kamu kurumları kota fazlası engelliye de çalıştırabilmektedir. Buna ilişkin herhangi bir mevzuat kısıtlaması bulunmamaktadır. Hâlihazırda bazı kurumlar zorunlu kota üzerinde engelli çalıştırmaktadır.

Bakanlığımıza 2024 yılı için 53.457.535.000,00 TL ödenek ayrılmış olup, 52.752.437.649,59 TL tutarında ödenek engellilerin evde bakımının desteklenmesi ve engellilerin korumalı iş yerlerinde istihdamının desteklenmesi amacı ile kullanılmıştır. Spor aletleri ve malzemelerinin temini için Bakanlığımıza bağlı engelli bakım kuruluşlarına 2024 yılında toplam 2.121.707,50 TL tutarında ödenek gönderilmiştir.

Bakanlığımızca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma (SYD) Vakıfları aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yönelik başta 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu olmak üzere 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ve diğer mevzuat hükümleri doğrultusunda sosyal yardım programları yürütülmektedir. Yürütülmekte olan sosyal yardım programları düzenli ve süreli nitelikte olmak üzere aile yardımları, barınma ve gıda yardımları, engelli ve yaşlı yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları ve proje destekleri olarak sınıflandırılmaktadır.

Bakanlığımızca 2022 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde ihtiyaç sahibi engelli ve yaşlı vatandaşlarımız, engelli ve yaşlı aylıkları ile desteklenmekte olup %40-69 engel oranı için aylık 3.338,06 TL, %70 ve üzeri engel oranı içinse 5.007,08 TL tutarında Engelli Aylığı ile Engelli Yakını Aylığı kapsamında aylık 3.338,06 TL tutarında ödeme yapılmaktadır.

2022 sayılı Kanun kapsamındaki yaşlı ve engelli aylıklarına ilişkin artışlar, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu doğrultusunda, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Mali ve Sosyal Haklar Genelgesinde yer alan memur aylık katsayısına göre belirlenmekte, artış oranı söz konusu gösterge artışı oranında uygulanmaktadır. Bu çerçevede memur maaşlarındaki artışlar yaşlı ve engelli aylıklarına da yansıtılmakta olup, bu kapsamda 2025 yılı Ocak ayı itibarıyla ödenen tutarlar artırılmıştır.

Ayrıca 2022 sayılı Kanun kapsamında aylık alan vatandaşlarımız Elektrik Tüketim Desteği Programından da faydalandırılmaktadır.

Öte yandan yaşlı ve engelli evde bakım projesi ulusal programa dönüştürülerek ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır. Böylece Ulusal Vefa Programı aracılığıyla engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın kişisel bakım, ev temizliği ve market alışverişi gibi temel ihtiyaçları Bakanlığımızca karşılanmaktadır.

Tüm bunlara ek olarak ihtiyaç sahipliği temelinde uygulanan gıda, yakacak ve doğal gaz yardımı gibi diğer pek çok kapsayıcı ve tematik sosyal yardım programları ile de engelli vatandaşlarımız desteklenmektedir.

Bakanlığımız engellilerin ve yaşlıların temel hak ve özgürlükleri başta olmak üzere toplumsal hayata katılım, sağlığa erişim ve kamu refahı için bir gereklilik olan erişilebilirlikle ilgili ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile yükümlü bir kurumdur. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır. Bu kapsamda “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal güvence altına alınmıştır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un geçici 2 nci maddesi ile kamu kullanımına açık binalar ve açık alanların erişilebilir hale getirilmesi zorunlu tutulmuştur. Anılan Kanunun geçici 2’nci ve 3’üncü maddeleri hükümlerine dayanılarak hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.07.2013 yılında yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı; umuma

açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin izleme ve denetimini yapacak olan komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları ile idari para cezalarının uygulanmasına ve genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarlarının kullanımına ilişkin hususları belirlemektir.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesi kapsamında Bakanlığımız tarafından her yıl, yıllık plan yayımlanmaktadır. Bu plan ile komisyonların denetim önceliklerinin belirlendiği bina, açık alan ve toplu taşıma araçları listesi oluşturulmaktadır. Komisyonlar yıllık denetleyecekleri bina, açık alan ve toplu taşıma araçlarını bu plan kapsamında hazırladıkları Programa göre belirlemektedir. Denetimlerde, 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Hakkında Genelge ekinde yer alan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları kullanılmaktadır. Buna göre Formlarda yer alan sorulara göre komisyonlarca bina, açık alan ve toplu taşıma aracı için "Erişilebilirlik Belgesi" düzenlenmektedir.

Ülkemizde yapıli çevrenin planlanması, ruhsatlandırılması ve inşası ile ilgili temel mevzuat 3194 sayılı İmar Kanunu'nun uygulama yönetmeliği "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği"dir. Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik ölçü ve ölçütlerinin daha ayrıntılı olarak Yönetmelikte yer alması için teknik metin oluşturulmuş ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 01.07.2017 tarihinde Yönetmelik yayımlanmıştır. Bu Yönetmelikte yer alan erişilebilirlikle ilgili hükümler gereği, yeni tasarlanan tüm binalarda standarda uygunluk sağlanmak zorundadır.

2019 yılında yeni inşa edilecek binaların erişilebilir olarak tasarlanması ve inşa edilmesi için yine Bakanlığımızca teknik alt yapısı oluşturularak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunulan revizyon talebi Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'ne eklenmiştir.

Erişilebilirlik alanında uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması için "2020 Erişilebilirlik Yılı" ilan edilmiştir. Bu kapsamda erişilebilirlik konusunda çalışmalar yapan kamu veya özel kurum ve kuruluşlar ile gerçek kişilerin; engelli bireylerin sosyal ve ekonomik hayata katılımına ve kamu hizmetlerinden yararlanmalarına katkı sağlayan proje, uygulama ve hizmetlerini kamuoyuna duyurmak; erişilebilirlik alanında çalışmaların artırılmasını teşvik etmek amacıyla 9 kategoride "Erişilebilirlik Ödülleri" duyurusu açılmıştır. 1.075 başvuru alınmış ve ödül almaya hak kazananlara ödülleri 22.03.2021 tarihinde verilmiştir.

Öte yandan, "Ulusal Erişilebilirlik Günü" konulu 2025/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, 16/5/2025 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. İlgili Genelge uyarınca, erişilebilirlik logosunun kullanımının ve görünürlüğünün artırılması, erişilebilirliğin temel bir hak olduğu bilincinin geliştirilerek gündelik yaşamın doğal bir parçası haline getirilmesi, doğru uygulamaların yaygınlaştırılması, gelecek nesillerde sürdürülebilirliğinin sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması amacıyla her yıl Bakanlığımız koordinasyonunda; 10-16 Mayıs Engelliler Haftası'nın son günü olan 16 Mayıs tarihinin "Ulusal Erişilebilirlik Günü" olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

Diğer taraftan, binaların, erişilebilir hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlerin rapor olarak temin edilmesini sağlayacak ve erişilebilirlik belgesi alınmasını teşvik edecek bir formül olan Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ERDEM) kullanıma açılmıştır.

Mimar ve mühendislerin tasarımın ilk aşamasından son aşamasına kadar başvurabileceği, açıklayıcı metinlerin yanı sıra mimari çizimlerin üç boyutlu görseller ile desteklendiği, aynı zamanda akademisyenler için kaynak niteliğindeki Erişilebilirlik Kılavuzu yayımlanmıştır.

Ulusal standartları baz alan ve mevzuattaki son düzenlemeleri de içeren Erişilebilirlik Kılavuzu kapsamında kurgulanan, adım adım yapılması gerekenleri görsel olarak açıklayan ve erişilebilir mekânların simülasyonu niteliğinde bir “Erişilebilirlik Animasyonu” hazırlanmıştır.

Erişilebilirlik ile ilgili bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2011 yılından bu yana 28.500’den fazla yönetici ve teknik personele eğitim verilmiştir.

Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik uygulamalarının yaygınlaştırılması için bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2021 yılından bu yana farklı temalarla düzenlenen “Erişilebilirlik Atölyeleri”nin belediyelerin erişilebilirlik standartlarını uygulamasını sağlamak amacıyla “Erişilebilirlik Atölyeleri”; “Kaldırımlar”, “Yaya Geçitleri”, “Duraklar” “Kent Parkları” ve “Halka Açık Tuvaletler” başlıklarıyla gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen 77 atölyeye mimar, mühendis, tekniker ve yönetici katılım sağlamıştır.

İnternet sayfalarının erişilebilir olarak tasarlanması ve erişilebilir hale getirilmesi amacıyla düzenlenen “Erişilebilirlik Atölyeleri: Web İçeriği Erişilebilirlik Eğitimi” başlıklı 19 atölye çalışması yapılmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal medya platformlarında erişilebilir bilgi paylaşımlarının yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla düzenlenen “Erişilebilirlik Atölyeleri: Sosyal Medyanın Erişilebilirliği Eğitimi” başlıklı 6 atölye çalışmasına basın birimi yönetici ve çalışanları katılım sağlamıştır.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, diğer Bakanlıkların görev ve yetki alanına girdiğinden Bakanlığımızca değerlendirilememiştir.